

Az Euro 2020 észlelt társadalmi hatásai: A budapesti lakosok percepcióinak vizsgálata

Doktori tézisek

Polcsik Balázs

Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem
Sporttudományok Doktori Iskola

Témavezető: Dr. Perényi Szilvia egyetemi docens, PhD

Hivatalos bírálók: Dr. Müller Anetta egyetemi tanár, PhD
Dr. Dóczi Tamás egyetemi docens, PhD

Budapest
2025

BEVEZETÉS

A sport globalizációjának (Graeff és Knijnik 2021) részeként a sportesemények globális térhódítása is végbement, amely eredményeként a nemzetközi sportesemények a világ minden táján egyre növekvő számban jelentek meg az elmúlt évtizedek során (Borgers és mtsai 2013; Földesi 2014). Mivel a különböző méretű és típusú sportesemények gazdasági, társadalmi, környezeti hatásai eltérő módon és mértékben jelentkezhetnek a szervező országokban, városokban a sportesemények hatásainak elemzése a kutatók érdeklődését is felkeltette (Mair és mtsai 2023; Taks és mtsai 2015). A kutatások fókuszába legtöbbször az események által nyújtott előnyök és lehetséges vagy valós hátrányok értékelése került (Zourgani és Ait-Bihi 2023). A sportesemények hatásainak vizsgálatán belül, a társadalmi hatások egyik fontos területként tudományos kérdéssé vált a sporteseményeket fogadó város lakosainak személyes, szubjektív véleménye, amelyet számos nemzetközi kutatás az esemény helyszínül szolgáló ország vagy város lakosainak percepcióira fókuszálva tárt fel (Kaplanidou 2021; Thomson és mtsai 2019; Polcsik és Perényi 2022). Az észlelt hatásokkal kapcsolatos percepciók vizsgálatával a kutatások az egyénnek az eseményt megelőző várakozásairól és az esemény alatt és után ténylegesen megszerzett tapasztalatairól adnak képet (Twynham és Jonhston 2004).

2010 óta a Magyar Kormány a sportot kiemelt stratégiai ágazati törekvéseinek részeként a magyar városokban megrendezett nemzetközi sportesemények száma nőtt, mely felkeltette a hazai kutatók érdeklődését is (András és mtsai 2019; Laczkó és Stocker 2018; Polcsik és Perényi 2020). A hazai kutatások kitértek a gazdasági megtérülésekre (Czeglédi és mtsai 2018; Emődy és Polcsik 2021) és a turisztikai előnyökre (Laczkó és Stocker 2018; Remenyik és Sikó 2019), valamint a sportszakmai, sportpolitikai eredményekre (Paár és Laczkó 2018). Igaz, vizsgálták a fogadó városokban élő helyi lakosok észleléseit is a hazai rendezésű nemzetközi sporteseményekkel összefüggésben (András és mtsai 2020; Máté 2019; Polcsik és mtsai 2023), de a hazánkban rendezett sportesemények és rendező városok számához képest viszont a magyar nyelvű szakirodalomban elérhető elemzések száma viszonylag korlátozott.

Tekintettel arra, hogy Budapest mára a nemzetközi sporteseményekre pályázó városok körének elismert tagjai között van az elmúlt két évtizedben, valamint a legtöbb Magyarországon megrendezett nemzetközi sportesemény helyszíne (Garamvölgyi és

Dóczi 2021), a helyi közösség véleményének ismerete is kiemelten fontossá vált. Egyrészt az események hatásaival kapcsolatos lakossági vélemények befolyásolják azt, hogy a lakosok támogatják vagy ellenzik az adott sportesemény lakókörnyezetükben történő szervezését (Gursoy és Kendall 2006; Johnston és mtsai 2023); másrészt, a „Budapest 2024” olimpiai pályázat társadalmi támogatottságának gyengülése, majd annak visszavonása is elsősorban a fővárosi lakosokhoz kapcsolódott (Perényi, Laczkó és Polcsik 2023). Ezen gondolatok alapján felmerül a kérdés, hogy a nemzetstratégiai ágazattá váló sport, valamint a létesítményfejlesztések és a jelentős számú nemzetközi sportesemény szervezésének időszakában, különösen a koronavírus-járvány idején, a kontinentális-és világesemények hatásai miként jelennek meg a fogadó város lakosainak véleményében. A kutatás különös érdekessége és egyben értéke, mondhatni hiánypótló jellege, hogy a Budapesten rendezett nagy nemzetközi sportesemények hatásaival kapcsolatos lakossági véleményeket eddig még nem vizsgálták. Továbbá, hazánkban ez a kutatás az első, amely a percepciók mérését két időszakban az esemény előtt és után, a budapesti lakosok reprezentatív mintáján végzi el, és azt a Budapesten megrendezésre került 2020-as labdarúgó Európa-Bajnokság (Euro 2020) példáján mutatja be.

CÉLKITŰZÉS

A disszertáció tága értelmezett céljának keretein belül négy fő célt határozott meg. A jelen kutatás fő céljai tehát feltárni, hogy a helyi lakosok miként észlelik a sportesemény hatásait az esemény előtt és után; összehasonlítani a két adatgyűjtési időszakban felvett lakossági véleményeket; azonosítani az észlelések közötti esetleges eltéréseket a lakosok különböző szocio-demográfiai jellemzői mentén, valamint a sportban való érintettségük tekintetében; vizsgálni továbbá, hogy miként befolyásolja a Covid-19-től való aggodalom és félelem a lakosok percepcióit a sportesemény hatásairól. A kutatás célkitűzése továbbá, hogy összetett statisztikai elemzéseken keresztül mutassa be a lehetséges összefüggéseket a percepciók és az említett változók között.

A kutatás kérdésfeltevései

A kutatási célokhoz igazodva jelen disszertáció négy konkrét kutatási kérdést fogalmazott meg, amelyek a következők:

1. Hogyan jellemezhetők az Euro 2020 hatásaihoz kapcsolódó percepciók az esemény előtt és után? Milyen különbségek vannak a két időszak között?
2. Milyen különbségek mutatkoznak a helyi lakosok percepcióiban a sportesemény észlelt hatásairól a szocio-demográfiai változók – nem, korcsoport és iskolai végzettség – mentén?
3. Hogyan befolyásolja a sportban való érintettség az Euro 2020 hatásainak észlelését a lakosok körében?
4. Milyen hatással van a Covid-19 miatti félelem és aggodalom az Euro 2020 várt hatásainak észlelésére, és az aggodalom szintjének függvényében milyen eltérések figyelhetők meg a helyi lakosok véleményében a szegmentált alcsoportok profiljainak jellemzői mentén?

A kutatás hipotézisei

A kutatás abból a feltételezésből indult ki, hogy a nemzetközi sportesemények szervezésével kapcsolatban a budapesti helyi lakosok markáns véleményekkel rendelkezhetnek, mivel az események hatással lehetnek mindennapi életükre, ugyanakkor azok észlelése változó módon történhet. A hatásokról alkotott vélemények a fogadó közösségben a megkérdezés időpontjától függően változhatnak, valamint az eltérő szocio-demográfiai jellemzők mentén eltérések lehetnek. Továbbá várható, hogy a sportban érintett és nem érintett személyek véleményében különbségek mutatkoznak. A sportesemények iránti érdeklődés vagy az aktív részvétel befolyásolhatja az események hatásainak észlelését. Feltételezhető, hogy a sportban valamilyen módon érintettek kedvezőbb véleményt formálnak az események hatásaival kapcsolatban. Annak ellenére, hogy a Covid-19 jelentős hatást gyakorolt a társadalmakra, megváltoztatva az életkörülményeket, ugyanakkor a társadalom szegmenseiben eltérő mértékben jelent meg a vírus által kiváltott aggodalom és félelem. Így feltételezhető, hogy a lakossági alcsoportok között a sportesemények hatásaival kapcsolatos vélemények is különbözően alakulhatnak.

Ezek az előfeltevések az alapját képezik a kutatás hipotéziseinek, amelyek a helyi lakosok az Euro 2020 hatásaival kapcsolatos percepciói közötti eltérésekre és azok alakulására vonatkoznak, figyelembe véve a hatásokkal kapcsolatos vélemények esetleges időbeli változását, a válaszadók szocio-demográfiai jellemzőit, a sporttal való érintettséget, valamint a Covid-19-től való félelem befolyásoló szerepét.

A kutatási kérdésekhez tartozóan – korábbi kutatások eredményeire támaszkodva – a következő konkrét négy hipotézis került megfogalmazásra:

1. Hipotézis: Eltérések mutatkoznak a helyi lakosok percepcióiban az Euro 2020 hatásairól az esemény előtti és utáni időszakban.

2. Hipotézis: A helyi lakosok percepciói között statisztikailag szignifikáns eltérések mutatkoznak a szocio-demográfiai változók – nem, korcsoport és iskolai végzettség – mentén.

2.a Hipotézis: A nemek percepciói között eltérések mutatkoznak, miszerint a férfiak több pozitív hatást észlelnek, és kedvezőbb véleményeket fogalmaznak meg a negatív hatásokról.

2.b Hipotézis: A korcsoportok percepciói között eltérések mutatkoznak, miszerint a fiatalabb korcsoportok pozitívabban értékelik az Euro 2020 hatásait, és kevesebb költséget és problémát észlelnek, mint a kor előrehaladtával az idősebb korcsoportok.

2.c Hipotézis: A különböző iskolai végzettséggel rendelkező lakosok percepciói között statisztikailag szignifikáns eltérések figyelhetők meg.

3. Hipotézis: A sportban való érintettség különböző formái pozitívan befolyásolják a helyi lakosok percepcióit, a sportban valamilyen módon érintettek kedvezőbben értékelik az Euro 2020 hatásait.

4. Hipotézis: A Covid-19 miatti félelem és aggodalom szintje befolyásolja az Euro 2020 várt hatásainak észlelését és az aggodalom-szintjének függvényében eltérések figyelhetők meg a helyi lakosok véleményében a szegmentált alcsoportok profiljainak jellemzői mentén.

MÓDSZER

Jelen kutatás kvantitatív mérési megközelítést alkalmazott Budapest lakosaira vonatkozóan. Az ismételt keresztmetszeti adatfelvétel nem, életkor és lakóhely figyelembevételével, telefonos interjúval történt, a budapesti lakosok reprezentatív mintáján (N=2005, 18 év feletti felnőtt lakosság) közvélemény-kutató cég, mint adatfelvevő bevonásával. Az adatfelvétel két különböző időpontban történt; először közvetlenül a mérkőzések kezdete előtt (2021. június) (N₁=1003), majd – Lorde és munkatársai (2011) és Taks és Rocha (2022) tanulmányához hasonlóan – hat hónappal az esemény után (2021. december) (N₂=1002). A 2011. évi magyarországi népszámlálási adatok alapján Budapest, Magyarország fővárosa 1 729 040 lakosú volt, amely az ország összlakosságának 17,4%-át tette ki. A mintavétel alapsokaságát Budapest felnőtt (18-89 éves) lakossága 1 464 739 fő jelentette. Az esemény előtti mintavétel során a válaszadók 44,7%-a férfi, 55,3%-a nő, míg az esemény utáni mintavétel során 44,8%-uk volt férfi, 55,2%-uk nő. A válaszadók átlagéletkora a két adatgyűjtés során M=47,8 év (SD=17,65) volt. Az iskolai végzettséget tekintve a lakosok többsége középfokú végzettséggel rendelkezett (65,6% illetve 63,5%). A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) népszámlálási adatait a kutatás mintájának adataival összevetve (nem, korcsoport) nem található eltérés, csupán néhány esetben marginális, 1%-os különbségek észlelhetők.

Mérőeszköz

Jelen kutatásban a pozitív és negatív hatások integrált megközelítésű vizsgálatára korábban nemzetközi kutatásokban már használt kérdőívek állításai (Duan és mtsai 2020; Garbacz és mtsai 2017; Kim és mtsai 2015; Kim és mtsai 2006; Ohmann és mtsai 2006) a magyar viszonyokra adaptálva kerültek felhasználásra (Polcsik és Perényi 2023). Az alkalmazott kérdőív összesen 19 állítást (tíz pozitív és kilenc negatív) tartalmazott és ötfokozatú Likert-skálán került mérésre (1: egyáltalán nem ért egyet – 5: teljesen mértékben egyetért). A 19 tétel a szakirodalmi áttekintésben leírt öt hatásterületet képviselte: 1) gazdasági és turisztikai előnyök (öt tétel), 2) társadalmi interakciók (öt tétel), 3) közlekedési problémák (három tétel), 4) biztonsági kockázatok (három tétel) és 5) gazdasági költségek (három tétel). Követve Taks és munkatársai (2020) módszertani ajánlásait - ahol releváns és alkalmazható (társadalmi interakciók, közlekedési problémák és biztonsági kockázatok) volt - az állítások egyes szám első személyben kerültek

megfogalmazásra. Az esemény előtti és utáni kérdőívek azonosak voltak. Az első adatgyűjtés kérdései jövő időben kerültek megfogalmazásra az esemény előtti várható hatások mérésének érdekében. Az eseményt követően alkalmazott kérdőív szövegezése múlt időben történt, mivel az esemény utáni ténylegesen észlelt hatásokat vizsgálta. A mérőeszközök olyan szocio-demográfiai adatokat tartalmaztak, mint például a nem, az életkor és az iskolai végzettség. A válaszadók sporttal kapcsolatos érintettsége is felmérésre került. A labdarúgás kedveltségének mérése két válaszlehetőséget kínált: „igen” és „nem”. Az Euro 2020 követését az esemény előtt a mérkőzéseken való részvétel szándékának megkérdezésével valósult meg figyelembe véve, hogy a válaszadók tervezik-e követni vagy meglátogatni a mérkőzéseket. Az esemény után a mérkőzések tényleges követése vagy látogatása (látogatott/követett tévében, rádióban, újságban vagy közösségi médiában, illetve nem látogatott vagy követett) került megkérdezésre. A sportban való aktív részvétel felmérése a sportolás gyakoriságának megkérdezésével az adatgyűjtést megelőző tizenkét hónapra vonatkoztatva (heti 5 alkalom vagy annál több/heti 3-4 alkalom/heti 1-2 alkalom/soha) valósult meg. Az adatfeldolgozásba a sporttal való érintettség változói (az Euro 2020 követése, a labdarúgás kedveltsége, a sportban való aktív részvétel) kétkategóriájú (igen/nem) változókra kódolva kerültek bevonásra. A kérdőív tartalmazott két, a Covid-19-től való aggodalomra és a fertőzések növekedésétől való félelemre vonatkozó kérdést: 1) „Mennyire aggódik a Covid-19 járvány miatt?”, 2) „Milyen mértékben tart attól, hogy az esemény növelni fogja a Covid-19 fertőzöttek számát?”. Ezek a kérdések is ötfokúzatú Likert-skálán kerültek felmérésre (1: egyáltalán nem – 5: teljes mértékben).

A használt kérdőív faktorstruktúrája az első mintavétel adatain ($N_1=1003$) főkomponens elemzéssel (PCA) került feltárássra. A kapott faktorstruktúra a második lekérdezés adatai ($N_2=1002$) alapján megerősítő faktoranalízissel (CFA) lett tesztelve. Az illeszkedés és megbízhatóság ellenőrzése az alábbi modell-fittségi mutatók felhasználásával valósult meg: khi négyzet (χ^2), valamint a szabadságfok hányadosából adódó érték (CMIN/d.f), root mean square error of approximation (RMSEA), a Tucker-Lewis index (TLI), comparative fit index (CFI), és standardized root mean square residual (SRMR). A skála megbízhatóságát három érték (AVE, CR, Cronbach-alfa) figyelembevételével adta, megfelelőnek elfogadva a következő értékhatárokat a modell mintára illeszkedéséhez: CFI > 0,90; TLI > 0,90; RMSEA < 0,08 (Hu és Bentler 1999), valamint a

megbízhatóságról: AVE > 0,50; CR > 0,70; Cronbach-alfa > 0,70 (Nunnally és Bernstein 1994). A varimax rotációval végzett főkomponens elemzés a 19 állítást öt faktorba sorolta. A magyarázott variancia értéke 75% volt, míg a Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) index 0,86-ot mutatott. A kapott ötfaktoros struktúrát a második adatgyűjtés adatain megerősítő faktoranalízissel (CFA) tesztelve meggyőzőbb bizonyítékot nyújtott. Az illeszkedési indexek eredményei, amelyek a javasolt modell illeszkedését értékelték az adatokhoz az esemény előtti és utáni időszakban (Pre: $\chi^2/df = 2,92$ (163), $p < 0,000$, CFI = 0,95, TLI = 0,96, SRMR=0,063, RMSEA = 0,06; Post: $\chi^2/df = 3,02$ (155), $p < 0,000$, CFI = 0,96, TLI = 0,95, SRMR=0,067, RMSEA = 0,05) azt mutatja, hogy a mérési modellek jól illeszkednek az adatokhoz. Továbbá, a konstruktumokra számított CR és AVE értékei, a CR esetében 0,77 és 0,93 között, az AVE esetében pedig 0,53 és 0,81 között mozogtak; ez a megbízhatóságot és a konvergens érvényességet jelez (Fornell és Larcker 1981). A diszkrimináns érvényesség megvalósult, mivel a konstruktumok közötti négyzetes korrelációk meghaladták az AVE értékeket (Hair és mtsai 2014; Fornell és Larcker 1981; Kline 2005).

A faktoranalízis öt dimenziót azonosított: gazdasági és turisztikai előnyök, társadalmi interakciók, közlekedési problémák, biztonsági kockázatok, valamint gazdasági költségek, mindegyik esetben megfelelő megbízhatósági mutatókkal (Cronbach-alfa (α) értékek: 0,73–0,92).

A „Gazdasági és turisztikai előnyök” (GTE) (α pre = 0,91, α post = 0,87) öt állítást tartalmazott – a rendező városba irányuló beruházásokra, a helyi vállalkozások számára nyújtott előnyökre, valamint a sportesemény által generált imázs- és városmarketing pozitív hatásaira vonatkozó lakossági percepciókat vizsgálja.

A „Társadalmi interakciók” (TI) (α pre = 0,92, α post = 0,91) öt állítás – olyan immateriális hatásokra kérdezett rá, mint a helyi lakosok büszkesége, az egymás megismerésének lehetősége, valamint az egyének közötti összetartozás érzése.

A „Közlekedési problémák” (KP) (α pre = 0,91, α post = 0,89) három állítás – a parkolási nehézségekkel és a forgalomtorlódással kapcsolatos lakossági percepciókat vizsgálta.

A „Biztonsági kockázatok” (BK) (α pre = 0,88, α post = 0,87) három állítás – a szurkolói zavargásokkal és a terrorfenyegetettséggel kapcsolatos aggodalmakra kérdezett rá.

A „Gazdasági költségek” (GK) (α pre = 0,73, α post = 0,76) három állítás – az eseményekhez köthető negatív gazdasági hatásokra, így a helyi szolgáltatások árának emelkedésére, a létesítmények jövőbeni kihasználatlanságára és a rendezési költségekre irányult.

Adatelemzés

Az adatok az SPSS 24-es és az AMOS 26-os verziójával kerültek értékelésre, összetett elemzési módszertan alkalmazásának keretében. A skálák normalitása a ferdeség és a csúcosság értékei alapján normál eloszlást mutatnak Chou és Bentler (1995) ajánlott kritériumainak elfogadásával. Az adatok elemzéséhez használt statisztikai próbák ennek figyelembevételével kerültek kiválasztásra. A kutatás a leíró statisztikai elemzés mellett használt paraméteres eljárásokat is, mint például a független kétmintás t-próbát, egyszempontos varianciaanalízist (ANOVA), valamint a többváltozós statisztikai elemzési módszerek, mint a főkomponens-elemzés (PCA), a megerősítő faktoranalízis (CFA), a többváltozós varianciaanalízis (MANOVA), a klaszteranalízis és a bináris logisztikus regresszió.

Az elemzés során az alábbi szervező elv érvényesült:

- a) A hatásokkal kapcsolatos kérdésekre adott válaszok összehasonlítása és az összefüggések azonosítása MANOVA, ANOVA, valamint független mintás t-próbákkal (Welch-féle robusztus eljárás) valósult meg.
- b) A helyi lakosok percepcióinak az észlelt hatásokra adott válaszaik alapján történő értékelése az esemény előtt és után gyűjtött adatok együttes figyelembevételével (N=2005) a szocio-demográfiai háttérváltozók (nem, korcsoport, iskolai végzettség) mentén történik. A MANOVA teszt a szocio-demográfiai változók befolyásoló hatásának vizsgálatára szolgált. A nem mentén történő összehasonlítás t-próbával történt. A korcsoportok, valamint az iskolai végzettség változói és a hatások közötti összefüggések vizsgálatára egyirányú varianciaanalízis (ANOVA) alkalmazásával és Tukey poszthoc teszt használatával valósult meg. Amennyiben a variancia homogenitása nem teljesült, amit a Levene-teszt jelzett, Welch-féle ANOVA-t és Games-Howell post hoc analízis alkalmazására került sor.

- c) Klaszteranalízissel azonosításra kerültek az esemény előtti mintán (n=1003) a válaszadók azon lehetséges alcsoportjai, amelyek hasonló véleményeket mutatnak a koronavírussal kapcsolatos aggodalomról. A végső klaszterstruktúra a hierarchikus és a nem hierarchikus eljárások kombinálásával valósult meg. A K-közép algoritmusú klaszteranalízis a hierarchikus megközelítés klasztermegoldásainak középpontjait vette alapul. A MANOVA, valamint a khi-négyzet (χ^2) statisztika megmutatta a koronavírus-félelem mentén szegmentált alcsoportok közötti eltéréseket a várt hatásdimenziók észlelésére és az alcsoportok profiljainak jellemzőire vonatkozóan.
- d) A hatásdimenziók és a sporttal kapcsolatos érintettség összefüggéseinek vizsgálata bináris logisztikus regresszióanalízissel történt. A faktorok független változóként, a szocio-demográfiai változók és az adatfelvétel időpontjai kontrollváltozóként, míg az érintettség különböző formái kétfokú függő változóként szerepeltek.

EREDMÉNYEK

Az értekezés eredményei a kutatási kérdésfeltevések és hipotézisek sorrendjében kerülnek bemutatásra.

A pozitív és a negatív hatásokkal kapcsolatos percepciók időbeli változása

Az ANOVA-teszt szignifikáns eltéréseket mutat az esemény előtti és utáni megítélés között valamennyi hatásdimenzió esetében: gazdasági és turisztikai előnyök ($F=12,04$; $p=0,003$), társadalmi interakciók ($F=76,02$; $p<0,001$), közlekedési problémák ($F=183,20$; $p<0,001$), biztonsági kockázatok ($F=18,94$; $p=0,002$) és gazdasági költségek ($F=49,75$; $p<0,001$). Az összes hatás átlagértékei csökkennek az eseményt követően. Az Euro 2020 mérkőzések előtti várakozásokhoz képest a tapasztalt változások egy része pozitívnak, más része negatívnak tekinthető. Figyelemre méltó, hogy a válaszadók az Európa-bajnokság után mérsékeltebb gazdasági és társadalmi hasznot tapasztaltak, mint amire az esemény előtt számítottak, ami kedvezőtlen eredménynek minősül. Másrészt fontos kiemelni, hogy a gazdasági költségekkel, a közlekedési problémákkal és a biztonsági kockázatokkal kapcsolatos aggodalmak jelentősen csökkentek az Euro 2020 után az előzetes várakozáshoz képest.

A pozitív tartalmú állításokból, illetve a negatív hatásokra vonatkozó állításokból külön-külön átlagolással indexváltozó jött létre. Az összesített „Pozitív hatások” változót képezi a gazdasági és turisztikai előnyök és a társadalmi interakciók faktorai, a kompozit „Negatív hatások” változó a közlekedési problémák, a biztonsági kockázatok és a gazdasági költségek faktoraiból áll. A változások tényét és irányát az összesített pozitív és negatív hatások vizsgálata megerősíti, az összesített változók értéke csökken az esemény után. A pozitív hatásokról alkotott vélemények 5,1%-kal alacsonyabbak az esemény előtti várakozásokhoz képest, míg a negatív hatásokhoz kötődő vélemények 8,1%-kal kisebb mértékűek.

A hatások megítélése a különböző szocio-demográfiai változók mentén

A szocio-demográfiai változók (nem, korcsoport, iskolai végzettség) mentén kirajzolódó különbségek a faktorizált változókkal összefüggésben megjelennek, és több esetben szignifikáns eltéréseket jeleznek. A gazdasági és turisztikai előnyök szignifikáns statisztikai különbségeket mutatnak a nem és a korcsoportok között. A társadalmi interakciók és a biztonsági kockázatok esetén mindhárom szocio-demográfiai változó vonatkozásában statisztikailag szignifikáns eltérés figyelhető meg. A közlekedési problémák tekintetében a nem és az iskolai végzettség között mutatkozik szignifikáns különbség, míg a gazdasági költségek esetében ez csak az iskolai végzettség mentén mutatkozik.

A pozitív hatásokra vonatkozó dimenziók (GTE, TI) esetében a férfi válaszadók általában magasabb átlagértékeket mutatnak a nőkhez képest. A negatív hatások (KP, BK, GK) esetében a férfiak átlagértékei alacsonyabbak. A hatások és a nem változó között a gazdasági költségek dimenzió (GK) kivételével statisztikailag szignifikáns eltérés figyelhető meg minden hatásdimenzió esetében: $F(GTE) = 1,11$; $p < 0,001$; $F(TI) = 6,24$; $p < 0,001$; $F(KP) = 20,59$; $p < 0,001$; $F(BK) = 8,98$; $p = 0,004$; tehát mind a pozitív, mind a negatív hatások esetében a férfiaknak általában kedvezőbb a véleményük.

Az egyes korcsoportok és a hatásdimenziók között csak a GTE, a TI és a BK esetében figyelhető meg statisztikailag szignifikáns eltérés ($F(GTE) = 7,59$; $p < 0,001$; $F(TI) = 15,09$; $p < 0,001$; $F(BK) = 3,22$; $p = 0,04$). A post hoc teszt eredményei alapján a GTE percepciói szignifikáns eltéréseket mutatnak ($p < 0,05$). A legfiatalabb (18-29 évesek) és a legidősebb (70 év felettiek) korcsoport, továbbá a 30-39 és 60-69 évesek között

szignifikáns eltérések figyelhetők meg, mivel a fiatalabb korcsoportok 0,36, illetve 0,22 átlagponttal magasabbra értékelik a gazdasági és turisztikai előnyöket. A TI dimenziójában a 18-29, 30-39, 40-49 és 50-59 éves korcsoportok rendre pozitívabb percepciót mutatnak, mint a 60 éves, illetve a 70 év feletti válaszadók korcsoportja. A fiatalabb korosztályok 0,45 átlagponttal látják pozitívabbnak a társadalmi interakciókat. A biztonsági kockázatokkal kapcsolatos véleményekben szignifikáns eltérések figyelhetők meg csak a legfiatalabb (18-29) és a 60-69, illetve a 70 év feletti korcsoportok között ($p < 0,05$).

Az iskolai végzettség és a hatásdimenziók között minden dimenzióban, a GTE kivételével, szignifikáns eltérések figyelhetők meg: $F(TI) = 6,24$; $p < 0,05$; $F(KP) = 20,59$; $p < 0,001$; $F(BK) = 8,98$; $p < 0,01$; $F(GK) = 14,21$; $p < 0,001$.

A post hoc tesztek eredménye szerint a TI percepciói a középfokú végzettségűek esetén körülbelül 0,2 átlagponttal magasabbak mind az alapfokú, mind a felsőfokú iskolai végzettségűekhez képest, tehát ők látják a legpozitívabbnak a társadalmi interakciókat. A KP és a GK dimenziók megítélésében minden iskolai végzettségi szint között statisztikailag szignifikáns eltérések figyelhetők meg ($p < 0,05$). A felsőfokú végzettségűek tartják a legkevésbé problémásnak a közlekedéssel kapcsolatos nehézségeket (-0,35, illetve -0,25 átlagponttal). A biztonsági kockázatokkal kapcsolatos aggodalom a középfokú végzettséggel rendelkezők körében a legmagasabb (0,23 átlagponttal), szemben az alap- és felsőfokú végzettségűekével.

Összességében a férfiak és a fiatalabb korcsoportok kedvezőbben értékelik az esemény hatásait, mint a nők és az idősebb korcsoportok képviselői. A középfokú végzettségűek a pozitív hatásokat érzékelik kedvezőbben, míg az alapfokú végzettségűek esetében a negatív hatásokkal kapcsolatos percepciók a kiemelkedőbbek.

A hatásdimenziók megítélése a sporttal kapcsolatos érintettség mentén

A sportban való érintettség különböző formái, úgy, mint a sportesemény követése, a labdarúgás kedveltsége és az aktív sportban való részvétel az esemény előtt és után hasonló eloszlásokat mutat a budapesti lakosok körében. Az Euro 2020 követése kapcsán közvetlenül az esemény előtt a válaszadók 36,8%-a tervezte követni a torna mérkőzéseit, az esemény utáni mintán ez 37,5%-ra nőtt.

A budapesti lakosok közel fele labdarúgó kedvelőnek vallja magát: esemény előtt 48,2%, az esemény után 48,0%. A sportban való aktív részvétel aránya szintén hasonló mindkét adatfelvételi időszakban. A sportban való érintettség különböző formáinak (Euro 2020 követése ($t = -0,53$; $p = 0,59$); labdarúgás kedveltsége ($t = 0,32$; $p = 0,74$); aktív sportban való részvétel ($t = 0,04$; $p = 0,96$) tekintetében a két adatfelvételi időpont alapján a két almintán nincs eltérés.

A bináris logisztikus regresszióelemzések külön vizsgálják a sporttal kapcsolatos érintettség különböző formáinak összefüggéseit a hatások észlelése, a szocio-demográfiai háttérváltozók, valamint az adatfelvétel időpontja között. Az elsődleges modellek, amelyek az öt hatásdimenziót tartalmazzák (GTE, TI, KP, BK, GK), a variancia 27,50% és 31,00% közötti részét magyarázzák. Ezek a modellek jó illeszkedést mutatnak: az esemény követése (EK: modell 1.) $\chi^2 (5) = 405,12$ ($p < 0,001$); a labdarúgás kedveltsége (LK) $\chi^2 (5) = 467,46$ ($p < 0,001$); és a sportban való aktív részvétel (SA) $\chi^2 (5) = 93,16$ ($p < 0,001$) esetében. A második modellépítési lépésben létrejött modellek a szocio-demográfiai kontrollváltozókat is tartalmazzák, javított illeszkedést mutatva: az EK: $\chi^2 (13) = 637,96$ ($p < 0,001$); LK: $\chi^2 (13) = 739,29$ ($p < 0,001$); SA: $\chi^2 (13) = 498,79$ ($p < 0,001$), további 13-15%-át magyarázva a varianciának. A harmadik modellépítési lépésben a modellek figyelembe veszik az adatgyűjtés időpontját is, amelyek az illeszkedéseket tovább javítják, így a végső modellek illeszkedései: EK modell: a Nagelkerke $R^2 = 0,401$ ($\chi^2 (14) = 638,17$; $p < 0,001$); az LK modell: a Nagelkerke $R^2 = 0,453$ ($\chi^2 (14) = 739,71$; $p < 0,001$); és az SA modell: a Nagelkerke $R^2 = 0,407$ ($\chi^2 (14) = 499,58$; $p < 0,001$). A bináris logisztikus regresszió a vizsgált esetek 70,80% és 76,20% közötti helyes klasszifikációját biztosítja. A Nagelkerke R^2 szerint a modellekben szereplő változók a variancia 40,10% és 45,30% közötti részét magyarázzák. A VIF értékek 1,12 alattiak, ami azt jelzi, hogy a változók között nincs multikollinearitás (Hair és mtsai, 2014). A Béta értékek a hatásdimenziók és a függő változók közötti kapcsolat irányát jelzik. A modellekben szereplő referencia-kategóriák a következők: nem (férfi), korcsoport (18–29 évesek), iskolai végzettség (alapfok) és időpont (esemény előtt).

Az első modell (EK: modell 1.) függő változója az Euro 2020 követése. Az esemény mérkőzéseit követő válaszadók összességében kedvezőbb véleményt fogalmaztak meg a sportesemény hatásairól, mint azok, akik nem követték. Az egyes hatásdimenziók eltérő esélyhányadosokat mutatnak. A gazdasági és turisztikai hatások esetében a követők 44,8%-kal nagyobb valószínűséggel nyilvánítanak pozitív véleményt az Euro 2020 hatásairól ($\text{ExpB} = 1,448$). A társadalmi interakciók dimenziójában ez a valószínűség már 53,3% ($\text{ExpB} = 1,533$). Ezzel szemben a biztonsági kockázatokkal és a gazdasági költségekkel kapcsolatos negatív vélemények esélye 19,7%-kal ($\text{ExpB} = 0,803$), illetve 18,8%-kal ($\text{ExpB} = 0,812$) alacsonyabb a sporteseményt követők körében, mint a nem követőknél. A nők valószínűsége, hogy követik az Euro 2020-t, 32,1%-kal alacsonyabb a férfiakhoz képest ($\text{ExpB} = 0,679$). Az iskolai végzettség esetében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők 19,6%-kal nagyobb valószínűséggel követik az Euro 2020 mérkőzéseit, mint az alacsonyabb végzettséggel rendelkezők ($\text{ExpB} = 1,196$). A kor előrehaladtával csökken a követés valószínűsége; a legnagyobb eltérés a 70 év felettieknél mutatkozik, ahol a követés esélye 70,8%-kal ($\text{ExpB} = 0,292$) alacsonyabb, mint a legfiatalabb korcsoportban.

A második modell (LK modell 2.) függő változója a labdarúgás kedveltsége. A sportágat kedvelők körében a gazdasági és turisztikai előnyök értékelése 4,9%-kal ($\text{ExpB} = 1,049$), míg a társadalmi interakciókra vonatkozó pozitív vélemények esélye 40,9%-kal ($\text{ExpB} = 1,409$) magasabb. A biztonsági kockázatok negatív véleményei 8,1%-kal ($\text{ExpB} = 0,919$), a gazdasági költségekkel kapcsolatosak pedig 27,4%-kal ($\text{ExpB} = 0,726$) alacsonyabbak. A nők 81,9%-kal kisebb valószínűséggel kedvelik a labdarúgást ($\text{ExpB} = 0,181$), és a kor előrehaladtával is csökken a sportág kedveltségének esélye.

A harmadik modell (SA modell 3.) függő változója a sportban való aktív részvétel. Az aktívan sportoló válaszadók a gazdasági és turisztikai előnyöket 14,8%-kal ($\text{ExpB} = 1,148$) és a társadalmi interakciókat 15,5%-kal ($\text{ExpB} = 1,155$) nagyobb valószínűséggel észlelik pozitívan. A negatív hatások percepcióiban különbségek figyelhetők meg: a biztonsági kockázatokról alkotott negatív vélemények valószínűsége 10,8%-kal ($\text{ExpB} = 0,892$), a gazdasági költségeké pedig 28,8%-kal ($\text{ExpB} = 0,712$) alacsonyabb. A nők 59,4%-kal ($\text{ExpB} = 0,406$) kisebb eséllyel vesznek részt aktívan a sportban. Az idősebb korcsoportok (30 év felettiek) alacsonyabb valószínűséggel sportolnak, például a 30-39

éves korcsoport 12,1%-kal ($\text{ExpB} = 0,879$), míg a 40-49 évesek csoportjában 32,5%-kal ($\text{ExpB} = 0,675$) csökken az aktív részvétel valószínűsége.

Összességében a sporttal kapcsolatos érintettség különböző függő változói mentén felépített modellek azt mutatják, hogy a sporttal valamilyen módon érintett válaszadók a hatásdimenziókról pozitívabb véleményt formálnak. Ez alól csak a közlekedési problémák dimenziója képez kivételt. A hatások és az érintettség közötti összefüggéseket tovább erősítik a szocio-demográfiai háttérváltozók. A férfiak, a fiatalabb korosztály és a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők inkább érintettek a sportban. Az adatfelvétel időpontja viszont nem befolyásolja sem a lakosok sporttal kapcsolatos érintettségének mértékét, sem az érintettség és a hatások közötti összefüggést.

A Covid-félelem tükrében kialakuló véleménykülönbségek az Euro 2020 várt hatásairól

A koronavírusról való félelem szintje két állításon keresztül került felmérésre, ahol az alacsonyabb értékek kisebb, míg a magasabb értékek pedig nagyobb aggodalmat jeleznek. A „Mennyire aggódik a Covid-19 járvány miatt?” kérdésre a résztvevők 29,4%-a alacsonyabb szintű aggodalmat jelzett, míg 47,5% magasabb szintű aggodalmat fejezett ki. A „Milyen mértékben tart attól, hogy az esemény növelni fogja a Covid-19 fertőzöttek számát?” kérdésre adott válaszok megoszlása hasonló volt: a válaszadók 32,1%-a alacsonyabb szintű, míg 44,9% nagyobb félelmet érzett. Mindkét kérdés esetében a válaszok széles skálán mozogtak, de az átlagok ($M=3,22$ és $M=3,29$) a közepes szintű aggodalom jelenlétére utalnak a Covid-19 kapcsán. A szórások azt jelzik, hogy a lakosok válaszaiban jelentős változatosság mutatkozik, vagyis sokan magas aggodalmat fejeznek ki, míg sokan egyáltalán nem aggódnak.

A klasszifikációs eljárás eredményeképpen három klaszter szegmentálódott. Az 1. klaszter az "Aggódók" elnevezéssel jelölve, a minta 41,1%-át teszi ki, és azokat a lakosokat képviselve, akik a leginkább aggódnak a vírustól és a Covid-19 esetek számának növekedésétől ($M = 4,56 \pm 0,25$). A 2. klaszter "Közömbös" -ként jelölve ($M = 3,06 \pm 0,18$), a minta 32,3%-át képviseli; a 3. klaszter "Nem aggódók" címkével ellátva, a lakosok 26,6%-át képviseli, a klaszter tagjai azok, akik a legkisebb aggodalmat mutatják a vírus kapcsán ($M = 1,49 \pm 0,41$).

A MANOVA-teszt azt mutatja, hogy a "Covid-19-félelem mértéke" független változó statisztikailag szignifikánsan befolyásolja a lakosok véleményét a várt hatások megítélésében (Wilks' Lambda: 0,749, $F = 23,45$; $p < 0,001$). A várt hatások dimezióiban szignifikáns különbségek mutatkoznak a klaszterek között: gazdasági és turisztikai előnyök ($F = 18,3$; $p < 0,001$), társadalmi interakciók ($F = 21,2$; $p < 0,001$), közlekedési problémák ($F = 30,2$; $p < 0,001$), biztonsági kockázatok ($F = 41,3$; $p < 0,001$), valamint gazdasági költségek ($F = 10,7$; $p < 0,001$).

A várt pozitív hatások (gazdasági és turisztikai előnyök, valamint a társadalmi interakciók), és a közlekedési problémák faktorai esetében mindhárom klaszter értékei szignifikánsan különböztek egymástól. Mindegyik esetben a „nem aggódók” csoportja képviselte a leginkább pozitív véleményt, míg az „aggódók” klaszterére volt jellemző a szignifikánsan legnegatívabb várakozás az esemény hatásaival kapcsolatban. A biztonsági kockázatokot is a „nem aggódók” ítélték meg a leginkább pozitívnak, míg az aggódók és a „közömbösek” csoportjainak véleménye hasonlóan alakult ebben a kérdésben. Az Euro 2020 rendezéséhez kapcsolódó kiadásokat egyformán negatívan ítélte meg az „aggódók” és a „nem aggódók” csoportja is. Ebben a kérdésben a „közömbösek” csoport tagjainak véleménye szignifikánsan kedvezőbb, mint a másik kettő klaszteré. A „nem aggódók” klaszter csoportjának tagjai a sportesemény gazdasági költségeinek kivételével, mind a pozitív hatások, mind a negatív tartalmú állítások esetében a legkedvezőbb pontszámokkal értékelték az állításokat. A gazdasági és turisztikai előnyökkel kapcsolatban szignifikánsan kedvezőbb várakozást fogalmaztak meg, mint a közlekedési és biztonsági kockázatokra, valamint a rendezéshez kapcsolódó költségek szintjére vonatkozóan. Az „aggódók” klaszter tagjai minden hatásdimenzió esetében a legkedvezőtlenebb véleményeket formáltak a hatásokról. Magasabbra értékelik a közlekedési problémákat, valamint a rendezvényhez kapcsolódó költségeket, mint a várható gazdasági és turisztikai előnyöket, valamint a pozitív társadalmi interakciók bekövetkeztét. A „közömbösek” klaszter tagjainak várakozásai az öt hatásdimenzióból négy esetben a minta átlagvéleményéhez közelítenek. Egyedül a rendezvényhez kapcsolódó költségek esetében fogalmaztak meg szignifikánsan kedvezőbb várakozást, mint a másik kettő klaszter tagjai.

KÖVETKEZTETÉSEK

A hipotézisek ellenőrzése

A disszertáció feltételezései, miszerint az Euro 2020 hatásaival kapcsolatos lakossági véleményekben -

1. eltérések mutatkoznak az esemény előtti és utáni időszakban, **igazolódott**. Az esemény előtti és utáni percepciók között szignifikáns eltérések figyelhetők meg mind az öt hatásdimenzió tekintetében.

2. eltérés van a szocio-demográfiai változók mentén

2.a. különbség van a társadalmi nem alapján, **igazolódott**. A férfiak az esemény gazdasági és turisztikai előnyeit, valamint a társadalmi interakciókat kedvezőbbnek értékelték; a nők negatívabb véleményt fogalmaztak meg a rendezési költségekhez és a biztonsági kockázatokhoz köthető hatásokról.

2.b. eltérés van a korcsoportok alapján, **igazolódott**. A fiatalabbak jellemzően pozitívabb véleményt fogalmaztak meg, míg az idősebb korcsoportok több lehetséges problémát, köztük a rendezvénnel kapcsolatos költséget negatívabban értékelték.

2.c. eltérések vannak az iskolai végzettség kategóriái mentén, **igazolódott**. A középfokú végzettséggel rendelkezők kedvezőbben értékelték az esemény pozitív hatásait; az alacsony végzettségűek a gazdasági költségekhez társítottak negatívabb véleményt; több hatásdimenzió esetében szignifikáns eltérés mutatkozott.

3. a sportban való érintettség pozitívan befolyásolja az Euro 2020 hatásaival kapcsolatos véleményeket, **igazolódott**. A sporttal való érintettség (pl. Euro 2020 követése, labdarúgás kedvelése, aktív sportban való részvétel) mentén érintett lakosok kedvezőbb véleményt alakítottak ki a pozitív és a negatív hatásokkal kapcsolatban.

4. a Covid-19 vírussal szembeni félelem és aggodalom szintje befolyásoló hatással bír, **igazolódott**. Azok a lakosok, akik a legnagyobb félelmet és aggodalmat mutatták a pandémia kapcsán, negatívabb értékeléseket adtak minden elemzett hatásdimenzióban; véleményük szignifikáns eltéréseket mutatott a többi szegmentált lakossági alcsoporthoz képest.

A kutatás gyakorlati-szakpolitikai jelentősége

A disszertáció tudományos eredményei több szempontból is hozzájárulnak a szakirodalomhoz. Egyrészt csupán néhány nemzetközi kutatáshoz hasonlóan (pl. Helsen és mtsai 2022; Oshimi és mtsai 2021) reprezentatív mintán vizsgálta a fogadó város lakosainak véleményét, másrészt tette ezt két különböző időpontban a rendezvényt megelőzően és azt követően is. A labdarúgó Európa-bajnokságot rendező város lakosainak percepcióit az esemény előtt és után eddig nem csak hazánkban, de még a nemzetközi tudományos szakirodalomban sem vizsgálták.

A sporteseményeket rendező városok lakosainak véleménye különösen fontos kérdés olyan városok esetében, ahol a nemzetközi sportrendezvények szervezése prioritást élvez a gazdaság-, a turizmus- és a (sport)infrastruktúra fejlesztése szempontjából. Mivel Budapest már most is jelentős nemzetközi elismerésnek örvendő város a kontinentális- és világesemények rendezésében, amelynek szerepét a jövőben tovább erősítheti, a disszertáció eredményei a városvezetés és a helyi közösségek számára egyaránt hasznos visszajelzéseket és iránymutatásokat adhatnak; alapját képezhetik a célzott tájékoztatási stratégiák kialakításának.

A korábbi hazai és nemzetközi tapasztalatok szerint a nagyszabású sportesemények rendezésére pályázó városokban gyakran ellenállás mutatkozik a helyi lakosság részéről a rendezéssel és a rendezés költségeivel kapcsolatban. Ez a legtöbb szervező városban nagy kihívást jelent. Mindemellett ma már a nemzetközi sportszervezetek számára is létfontosságú, hogy a sportrendezvényeket társadalmi konszenzus mellett, gazdasági biztonságban, politikai és gazdasági botrányoktól, valamint társadalmi felháborodástól mentesen rendezzék.

A hatásokkal kapcsolatos percepciók összehasonlító vizsgálata során azok időbeli változékonyságára derült fény a budapesti lakosok esetében is, mivel az esemény előtti és utáni vélemények között jelentős eltérések voltak. A kutatás eredményeinek figyelembevételével a jövőbeli sportesemények a rendezvény előtti és azt követő kommunikációjában a differenciáltság alkalmazása hangsúlyozandó. A tájékoztatásban a szervezők jobban igazodhatnak a helyi lakosok igényeihez, megoldásokat és válaszokat nyújtva aggodalmaikra. Ehhez kapcsolódóan jó példa az, hogy az Euro 2020 hatásaival kapcsolatos lakossági véleményekben megjelenő eltérések azonosításánál a szocio-

demográfiai változók szerepe is differenciált módon mutatkozott meg. Az eredmények alapján a jövőbeli nemzetközi sportrendezvények tervezése során érdemes lenne elkülönülten is tájékoztatni, üzenetekkel megcélozni a nőket és az idősebb korcsoportokat akár a családon, az iskolákon, a munkahelyeken és a sportegyesületeken keresztül.

Továbbá, a nemzetközi sportesemények tervezése és lebonyolítása során javasolt figyelembe venni a helyi lakosok sporttal kapcsolatos érintettségét, annak szintjét és mintázatát. Javasolt olyan csoportokat bevonni, akik kevésbé vagy egyáltalán nem vesznek részt a sportban. Az ilyen célzott megközelítések növelhetik a sport iránti érdeklődést, valamint támogatást nyújthatnak a sporteseményekhez kapcsolódó közösségi aktivitásokhoz. A helyi közösségek aktív részvétele a sportban jelentős hatással lehet a sportrendezvények társadalmi elfogadottságának és támogatottságának növelésére. Ezért indokolt a sportban való részvétel ösztönzése, amely különös értéket képvisel a sportesemények társadalmi támogatottsága szempontjából is.

A világvilágjárvány ellenére a válaszadók többsége úgy vélte, hogy az Euro 2020 várható gazdasági, turisztikai és társadalmi előnyei a város közösségének javára válnak, ezért pozitív véleményt fogalmaztak meg a hatásokról. Tették ezt annak ellenére, hogy Budapest volt az egyetlen helyszíne az Euro 2020-nak, ahol a többi tíz rendező várossal ellentétben nem vezettek be nézőtéri korlátozásokat az ott rendezett négy mérkőzésre. A város modellértékű lett a Covid-19 rendezvényekre vonatkozó szabályok végrehajtásában. Az Euro 2020 várható hatásaival kapcsolatos lakossági vélemények megismerése a világvilágjárvány idején tanulságos és értékes információkkal szolgálnak a jövőben hasonló körülmények között zajló sportesemények tervezéséhez.

Összefoglalóan a doktori értekezés az Euro 2020 hatásait hozza összefüggésbe a helyi lakosok azokról alkotott véleményével, így a disszertáció eredményeiből levonható következtetések a hazai rendezésű nemzetközi sportesemények kandidálási folyamatainak kezelése, tervezése és kommunikációja során különösen hasznos ismereteket és támpontokat adhatnak. A tájékoztatási stratégiák optimalizálása lehetővé tehetné a pozitív hatások maximalizálását, a negatív következmények minimalizálását, ami a sportesemények fenntarthatóságát is szolgálhatja.

A kutatás korlátai

A jelen kutatás eredményeinek alkalmazása során fontos figyelembe venni az esetleges korlátait is. Az egyik limitáció, hogy a kutatás kizárólag a Euro 2020 tizenegy szervező városa közül az egyik, Budapest lakosságára terjed ki; az eredmények csak a magyar szocio-kulturális kontextusban értelmezhetők, ország-specifikus jellegűek. Bár a hatásokkal kapcsolatos vélemények megismerése a város reprezentatív mintáján alapult mind az esemény előtt, mind után, a kutatás alapsokaságát Budapest felnőtt lakossága (18-89 évesek között) jelentette, és a kiskorúakat (18 év alattiak) nem érintette. A mérőeszköz megfogalmazása a magyar kulturális értelmezhetőséghez és az Euro 2020 társadalmi és környezeti kontextusához igazodott. A kérdőívben felhasznált hatásokkal kapcsolatos állítások kiválasztott számú észlelt pozitív és negatív hatást tartalmazott, bár a megközelítés többdimenziós volta ellenére kutatási korlát lehet, hogy további hatásokat nem vont be a vizsgálatba. A kutatás a lakosok észlelését öt hatásdimenzió mentén vizsgálta, és azok időbeli változásait is elemezte. Az elemzés nem tér ki az észlelt hatások és a sportrendezvény társadalmi támogatottsága közötti összefüggésekre (pl. Al-Emadi és mtsai 2017; Balduck és mtsai 2011; Duan és mtsai 2020), ugyanis ezek már szétfeszítették volna a disszertáció kereteit.

A lehetséges kutatási irányok

A sportesemények társadalmi támogatottságát külön elemzések tárgyává kell tenni a fenntarthatóságuk érdekében (Perényi, Laczkó és Polcsik, 2023). Az elemzések során olyan háttérváltozók bevonása, mint a foglalkozás, családi állapot, jövedelem, a lakóhely és az esemény helyszíne közötti távolság, a városban eltöltött idő és a kormányba vetett bizalom, hasznos lehet (pl. Kim és Petrick 2005; Gursoy és mtsai 2017). További kutatások segíthetnék megérteni, hogyan befolyásolja a sport általi érintettség a sportesemények megítélését, a szubjektív életminőséget és a társadalmi támogatottságot (pl. Kaplanidou és mtsai 2013; Ribeiro és mtsai 2022). Az érintettség különböző formáit érdemes részletesebben, több kategóriára bontva vizsgálni, például a részvétel vagy a rajongás skáláin keresztül (Beaton és mtsai 2011; Wann és mtsai 1999). Végül, egy hosszabb távú longitudinális kutatás pontosabb képet adhatna az észlelt hatások időbeli változásairól.

SAJÁT PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE

Az értekezés témájához kapcsolódó közlemények

Polcsik B, Perényi Sz. (2022) Residents' perceptions of sporting events: A review of the literature. *Sport in Society*. 25(4), 748-767.

Polcsik B, Laczkó T, Perényi Sz. (2022) Euro 2020 held during the COVID-19 period: Budapest residents' perceptions. *Sustainability*. 14(18), 11601.

Polcsik B, Laczkó T, Perényi Sz. (2022) A budapesti lakosok percepciói az Euro2020 várt hatásairól. *Magyar Sporttudományi Szemle*. 23(3), 36-45.

Polcsik B, Laczkó T, Perényi Sz. (2023) Az Euro 2020 észlelt hatásai: A budapesti lakosok előzetes és az eseményt követő percepcióinak összehasonlító elemzése. *Magyar Sporttudományi Szemle*. 24(4), 5-12.

Polcsik B, Perényi Sz. (2023) Helyi lakosok percepciói a sportesemény hatásairól: a kérdőív bemutatása. *Testnevelés, Sport, Tudomány*. 1-12.